

Bijlage 1: Wijziging Maaibeheer.

Haarlem streeft naar een hogere biodiversiteit binnen haar grenzen: meer ruimte voor natuur in de stad en in de groene zomen. Dat betekent dat allereerst voor het binnenstedelijke beheer van gazons en bermen is gekeken naar een hogere natuurkwaliteit en daarnaast naar de beeldkwaliteit en gebruikswaarde van .

Waarom gazons en bermen?

Het effect is snel meetbaar: binnen enkele jaren zal er veel meer natuur zichtbaar zijn: niet alleen in meer bloeiende planten; ook insecten en vogels. Tegelijkertijd zal op enkele plekken het aanzicht veranderen en hier en daar ook de gebruikswaarde. Het is belangrijk die aspecten goed tegen het licht te houden om de communicatie daarop goed af te stemmen.

Grastypen.

1. Vlindergras.

De hoogste natuur in de categorie bermen, gazons, is in Haarlem te vinden in de Vlindergrastypen, met als kenmerk een grotere soortenrijkdom van vooral kruiden, een open structuur en rijkere insectenwereld. Dit type wordt eenmaal/ jaar gemaaid, afhankelijk van het gewenste aspect. We laten bewust ca 10% willekeurig staan voor overwinteringsmogelijkheden van insecten.

2. Bermen

Daarnaast komt een type voor dat nog moet verschrallen. Vaak is een humusrijke bodem aangebracht, waarop snelgroeïende grassoorten domineren en weinig ruimte bieden aan meer zeldzame, en voor insecten waardevolle kruiden. Door de hoge stikstofbelasting uit de lucht blijft verschraling nodig. Dit type wordt tweemaal per jaar gemaaid. Als de verschraling ver genoeg is gevorderd, kan deze categorie ook naar eenmaal/ jaar maaien.

3. Oevers.

We onderscheiden verder oevers en natuuroevers/ rietlanden die met afnemende intensiteit wordt gemaaid. Dit kan tweemaal/jaar zijn, bv samen met bermen tot eenmaal per jaar of zelfs 0,25 maal/jaar (elk jaar 0,25 deel cyclisch), vooral in natuurgebieden.

4. Hoge kruiden.

Tenslotte hebben we een type van hoge kruiden, ruigtevegetatie die goede dekking biedt aan insecten, kleine knagers en marterachtigen. Dit type nodigt wat betreft beeldvorming niet uit maar vervult vaak een belangrijke functie als schuilplek en plaats voor overwinteren. Maaibeheer ca 0,25/jaar en vrijhouden opslag bomen en struiken.

5. Gazons.

De gazons die soms tot dusver wel 25x/jaar worden gemaaid vervullen een beperkte ecologische functie. Als ze wat later worden gemaaid, hebben ze vaak bloemen met nectar voor de vroeg

uitvliegende insecten. Op andere plekken gaat het om gazons met stinsenplanten of bollen, die pas gemaaid worden als het blad van de stinsenplanten en bollen aan het vergaan is. De eerste sneden van laat gemaaid gras worden afgevoerd.

De productie van het gazon is hoog en maaisel blijft liggen, maar door de hoge maaifrequentie is dit niet hinderlijk. Dit type verschraalt niet!

Bij het verlagen van maairegime naar zeg vijftien tot tienmaal per jaar per jaar, verandert de structuur sterk: hoog gras door het hele jaar (en na maaien een stoppelige zode, waaruit weer hoog gras ontstaat). Deze is minder geschikt is voor spelen, uitlaten van dieren en picknicken. Bij weinig maaien zonder afvoer blijft teveel maaisel liggen, en vervult dit type gras de zode, waardoor zich steeds minder kruiden kunnen blijven handhaven. Deze verandering is niet gunstig voor zowel de ecologie als beeld- en gebruikswaarde.

Omvorming gazons.

Het is beter een flink deel van de gazons om te vormen naar bermgras, met een maairegime van 2x maaien/ jaar, met afvoer van maaisel. Vaak is de bodem voedselrijk en is verschraling nodig. Ook hierbij verandert de structuur naar een nog meer stoppelig maaiveld, maar opener en geschikt voor vestiging en handhaving van kruiden. Dit type levert binnen enkele jaren kleurrijke vegetaties op met veel meer soorten, zo nodig hier en daar geholpen met bij zaaien.

Wat kan de omvorming betekenen?

De keuze voor het omvormen van gazons naar bloemrijke hogere bermachtige vegetatie kan wel leiden tot enige 'invang' van zwerfvuil, weerstand en vooronderstelling dat het niet kan in de bebouwde kom. Dit vraagt om een zorgvuldige communicatie en mogelijk participatie, op grond van de nu ingezette keuzen.

Is het een nieuwe verschijningsvorm, overal binnen de bebouwde kom?

Nee, op veel plaatsen is al een bermbeheer geïntroduceerd, waarbij minder frequent wordt gemaaid en waarbij een ruiger en bloemrijker beeld wordt gecreëerd. Dit type komt vaak op doorgaande routes voor. Naarmate het dichter bij woningen zichtbaar is, kan dit leiden tot weerstand. In de meeste steden wordt hiermee al geëxperimenteerd. In Haarlem is dit type gras al op meerdere plekken geleidelijk geïntroduceerd binnen de bebouwde kom, w.o. in Schalkwijk. Op veel plaatsen heeft dit geleid tot waardering en de vraag om meer van dit type.

Het omvormingsbeheer wordt ook niet overal ingezet.

In monumentale parken met veel zicht op het gras wordt het maairegime aangepast, maar blijft het aspect hetzelfde, als het was. Op plekken waar veel mensen sporten, spelen, verblijven en picknicken idem. Soms is gekozen voor mengvormen: bv de zichtlijnen op Huis te Zaanen aan de voorzijde, waar ook veel wordt gespeeld, dieren uitgelaten blijven hetzelfde; aan de zijkanen en aan de achterkant¹ wordt, aansluitend aan struikvakken gazon omgevormd tot hoger, bloemrijk gras. Bijna overal wordt langs paden een zoom in gazonvorm gehouden.

¹ Maaidatum en zomerfestival kunnen afgestemd worden.

Ambtelijk en met Spaarnelanden is gekeken naar omvormingsmogelijkheden. Vanuit onze en hun ervaring is een voorlopig beeld neergezet. Deze wordt vertaald naar een kaartbeeld, waarover kan worden gecommuniceerd. Op sommige punten kan zo nodig worden bijgesteld.

Wat kunnen we doen om de Haarlemmers mee te nemen in deze omslag?

- Via digipanel sonderen we of de inwoners een rijkere natuur waarderen, in ruil voor beeldverandering; hiermee ontstaat een goede nulmeting
- Met stakeholders en wijkraden overleggen we over beeldkwaliteit en gebruiksfunctie
- We brengen een goede portal in de lucht waarin wordt uitgelegd wat de bedoeling is en wat het gevolg;
- In de weekkrant en wijkkranten kan de gemeente het gesprek aan gaan en bijeenkomsten organiseren om mensen goed te informeren over de keuze;

Op kaart B de veranderingen: verlagen frequentie 25 naar 20 regulier gazon, gras naar bermen 2020 en Vlindergrasuitbreiding Schoterbos; (overige Vlindergras ter illustratie).

Vertaling legenda:

Maaikaarten

	Gras Naar Bermen 2020	Gazon naar bloemrijk hoog gras (2x /jr maaien en afvoeren) bloeiende kruiden
	4 Wekenproef	Gazon, laat maaien (na 15 mei) voor nectar (<20x/jr; eerste 2 sneden afvoeren)
	Eigenbeheer Bollen Langgras	Gazon met bloeiende stinsenplanten en bollen, (idem na verdorren blad)
	Ruw Gras 5x Per jaar	Hoge kruiden; ruige vegetatie (5x per jaar, naar 0,25x/jr)
	Vlindergras Eigenbeheer	Vlindergras A en B, 1x/jr maaien: A zomer; B najaar
	Zomer Gazon Eigenbeheer	Gazon, na langste dag maaien afvoeren en verder regulier gazon (<20x/jr).
	Loopmaaier	Regulier fijnmazig gazon 20 x/jr met loopmaaier, maaisel laten liggen
	Gazon Eigenbeheer	Regulier gazon 20x/jr maaien en maaisel laten liggen
Groen		
	Gras (basis)	Overige grastypen, zonder wijziging (bermen 2, oevers, rietland etc.)